

Protokoll fra rovviltnemndsmøte i region 8 den 14.2.2017

Sted: Fylkeshuset i Troms, møterom Senja nord
Tid: 10.30–14:30 (4 timer møte og tre timer forberedelse)

Til stede:

Rovviltnemnda	Andre
John Karlsen, leder Margit Mathisen, nestleder Per Mathis Oskal Ulf Ballo Widar Skogan	Andreas Røsæg

Sakliste

7/17	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
8/17	Orienteringssaker	s. 1
9/17	Referatsaker	s. 1
10/17	Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål	s. 2
11/17	Evaluering av forvaltningsplan og plan for rullering av denne	s. 13

7/17 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Godkjent som innstilt.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 14.2.2017.

8/17 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms

9/17 Referatsaker

Innhold

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse på gaupe i Lyngen

Fylkesmannen i Troms gir etter eget initiativ skadefellingstillatelse på en jerv i deler av komm..

Dato

25.1.2017

6.2.2017

10/17 Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål

Vedtak

Rovviltnemndas forslag til brev sendes Klima- og miljødepartementet, underskrevet leder av rovviltnemnda.

Innstilling til vedtak

Forslag til brev sendes Klima- og miljødepartementet, underskrevet leder av rovviltnemnda.

Rovviltnemndas forslag til brev:

Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål

Vi viser til brev av 25.11.2016 med ønske om innspill knyttet til forvaltning av kongeørn og evaluering av regional rovviltforvaltning. Region 8 er en stor region som har en livskraftig sauenæring, vi har 80 prosent av landets tamrein. Bestandsmålene tilsier at vi skal ha i overkant av 25 prosent av landets jervestamme, 15 prosent av landets gauper og nesten halvparten av landets bjørnebestand. Regionen har omkring 25 prosent av Norges kongeørner. Her følger innspill fra rovviltnemnda i region 8.

Regiongrenser

Rovviltnemnda i region 8 mener det er hensiktsmessig å beholde dagens regiongrense for region 8, men at det kan synes som antallet regioner totalt i Norge kan være færre. Region 8 er en stor region, men etter vår oppfatning, fungerer regional forvaltning av rovvilt i region 8 bra. Forvaltningen er forankret på alle nivåer. Det er etablert et godt samarbeid mellom rovviltnemnda, sekretariatet, fylkesmennene, og andre etater som Mattilsynet, SNO og organisasjoner. Vi ser det som hensiktsmessig at forvaltningsregionene følger det naturlige myndighetsområdet for de som sitter i rovviltnemnda og for sekretariatene. Endring av grensene bør avventes til regionreformen og strukturendringene hos fylkesmennene og eventuelt kommuner er avklart. Da bør det vurderes om biologisk eller bestandsmessige forhold taler for en justert avgrensning i forhold til fylkesgrensene.

Det er formalisert et samarbeid mellom region 7 og 8 om forvaltning på tvers av regiongrensene. Nemda i region 8 fastsetter kvote/anmoder om kvote for skadefelling og lisens/kvotejakt for gaupe og jerv som også gjelder deler av region 7 i nordre del av Nordland. Fylkesmannen i Troms administrerer kvote og lisensjakt i samarbeidsområdet, og behandler søknader om skadefellinger. Samarbeidet er formalisert i samarbeidsavtale mellom begge nemdene. Vi har god erfaring med dette samarbeidet. Gjeldende avtale varer til en av nemdene sier den opp.

Soneforvaltning

Forvaltningsområdene bør fastsettes regionalt. Dette sikrer at grensene blir forankret med lokal medvirkning, der også næringsutøvernes erfaringsbaserte kunnskap om beitedyr og rovvilt blir vektlagt. Det er viktig for å finne de beste løsningene, og for å få lokal aksept for forvaltningsgrensene.

Gaupa i nord bruker store områder og det er hvert år registret flere familiegrupper utenfor forvaltningsområdet for gaupe. Vi har ikke lyktes med differensiert forvaltning av gaupe i region 8. Ut i fra kunnskap om gaupas biologi og vår forvaltningserfaring, ser vi heller ingen muligheter for å lykkes med differensiert forvaltning av gaupe i fremtiden. Dette må også ses i sammenheng med at rein er det viktigste byttedyret for gaupe i nord, og at det er rein på beite hele året i nesten hele regionen. Vi mener derfor det vil være fornuftig å slutte med soneforvaltning for gaupe. Konsekvensene av dette vil være at fylkesmennene kan ha en lavere terskel for skadefelling på skadevoldende gaupe som gjør stor skade i beiteområder for rein i dagens A-områder. Vi gjør oppmerksom på at konflikten i forhold til sauenæring i dagens B-områder kan øke. Ettersom gaupa i stor grad oppholder seg og også yngler i B-områder i dag, mener vi det er lite hensiktsmessig å fortsette med denne soneforvaltningen, siden den likevel ikke fungerer etter hensikten.

Etter en samlet vurdering mener vi det vil være lettere å sikre bestandsmål for gaupe med minst mulig konflikt med beitenæring, hvis vi slutter med differensiert forvaltning av gaupe i region 8. Vi viser også til innspill om å redusere bestandsmål for gaupe i Troms under avsnittet fordeling av regionale bestandsmål. Rovviltnemnda mener det må vurderes om det skal være bestandsmål for gaupe i region 8.

Fylkesmannens rolle

Fylkesmannen i Troms har lang erfaring som sekretariat for landets største rovviltregion. Sekretariatet har gode rutiner for samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark om organisering og saksfremstillinger til møter i nemda. Rovviltnemnda har også et samarbeid med Mattilsynet, SNO og ulike organisasjoner. Dette gjør at rovviltnemnda i region 8 fatter beslutninger på et svært godt og bredt faglig grunnlag. Vi synes dette fungerer bra.

Vårt innspill er at fylkesmannsembetenes sekretariatsfunksjon videreføres og at dette temaet ikke sendes på høring.

Retningslinjer for arbeid med regional rovviltnemnd

Vi ser ikke behov for retningslinjer for kontakt med interesseorganisasjoner. Vi har gjennom prosjektene Næring og rovvilt i Finnmark og Dyr i drift i Troms etablert referansegrupper som inviteres en gang i året for å møte nemda sammen med Fylkesmannen. Hensikten med møtene er at organisasjonene får mulighet til å stille spørsmål til rovviltforvaltningen og komme med innspill til satsingsområder for bruk av FKT. Vår erfaring er at det er relativ liten interesse for dette. På siste møte i referansegruppa for Dyr i drift var det en deltager. Vi viser også til at nemdsmøtene er åpne for alle som ønsker å delta, og annonseres med sakspapirer på fylkesmennenes hjemmesider i god tid før hvert møte. Rovviltnemnda vil spesielt oppfordre Sametinget til å stille med en representant på rovviltnemdsmøtene.

Organisasjoner/næring kan delta og få sine saker på sakslista etter avtale. Hvis det er behov for retningslinjer her, kan kanskje praksisen til rovviltnemnda i region 8 være retningsgivende. Vår erfaring er at åpne møter i nemda, og årlig møte med referansegruppe, ivaretar behovet for kontakt med interesseorganisasjoner.

Eksisterende forskrift for FKT med kommentarer er gode nok retningslinjer for vårt arbeid med FKT. Vi satser på å utvikle tiltakspakker der ulike tiltak kombineres for å redusere alt tap på beite, både tap til rovvilt og annet tap. For sauedrifta innebærer tiltakspakken eksempelvis: krav til alder og vekt på lam ved slipp på utmarksbeite, ingen søyer slippes på beite med mer enn to lam, ettårige søyer ikke med mer enn ett lam, og effektiv sankning om høsten.

For reindrifta, som i Troms er i landstoppen på vekt men i bunn når det gjelder produksjon, er det tiltak som optimaliserer fortjenesten gjennom selektivt slakteuttak og tapsforebyggende tiltak tilpasset den enkelte driftsenhet, vi ønsker å satse på både i Troms og Finnmark. Hvis det skal utarbeides nye retningslinjer for FKT-arbeid foreslår vi at det satses på å utvikle tiltakspakker som reduserer alt tap av beitedyr i utmark, og at det tilbys til næringen med finansiering over FKT. Vi ønsker at det åpnes for, i større grad å bruke FKT-midler til, å redusere tap på utmarksbeite, som skyldes andre årsaker enn rovvilt eller indirekte skyldes rovvilt. Dette vil være et viktig og nødvendig skritt for å utvikle/styrke en bærekraftig beitenæring i landet innenfor rammen av rovviltforliket.

Vi mener det er en god ide å ha en mal for forvaltningsplaner. Slike maler foreligger for andre forvaltningsplaner, for eksempel forvaltningsplaner for verneområder. Dette vil gjøre det enklere for rovviltnemndene og sekretariatene å se hvordan andre regioner har løst felles problemstillinger og høste erfaringer fra andre. Vi ser gjerne en nettbasert løsning der vi kan fylle inn aktuelle data fra vår region med en felles mal og standardtekster. Men det må være rom for regionale forskjeller. Vi mener departementet kan utarbeide slike retningslinjer uten offentlig høring.

Vi ser ikke behov for retningslinjer for ekstraordinære møter. Vi har stadig møter utenfor ordinær møteplan og det går greit. Når det gjelder retningslinjer for avtroppende leders dobbeltstemme, ser vi at det kan være et behov, selv om vi til nå ikke har hatt utfordringer mht. dette i region 8. Skulle det oppstå en situasjon er det greit å ha retningslinjer å vise til.

Administrasjon og oppnevning av rovviltnemder

Rovviltnemdene er et viktig bindeledd mellom forvaltning og befolkning/samfunn. Vi mener derfor det er viktig at Fylkestingene velger medlemmer til rovviltnemdene. Det er to representanter oppnevnt av Sametinget i nemda for region 8, og det mener vi bør fortsette. Dette ivaretar at nemda fatter beslutninger på et faglig grunnlag som også ivaretar samiske interesser.

Fordeling av regionale bestandsmål

De fleste ynglingene av jerv i Troms er i dag innenfor A-området for jerv. I Finnmark er det ikke lyktes å holde jerven innen A-området, her er det omtrent like mye jerv i A- og B-områdene. Regionen har de siste årene vært over bestandsmålet på 10 ynglinger. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger siste tre år er 14,3 i region 8.

Jerv har en lavere predasjonstakt på rein enn gaupe. I forhold til sau har vi lyktes med differensiert forvaltning av jerv i Troms, men ikke i samme grad i Finnmark. I Troms er tap av sau til jerv redusert de siste år, og det er få sauebruk i A-området for jerv. I indre Troms er det en tett jervebestand, som hovedsakelig lever av tamrein.

Gauper i region 8 bruker atskillig større områder enn gauper lengre sør, og har i hovedsak tamrein som byttedyr. Rådyr er viktigste byttedyr for gauper i rådyrtette områder. Gaupe har en høyere predasjonstakt på rein enn jerv. Gaupa utgjør et større skadepotensiale for reindrift enn sauenæring. Vi mener at i region 8, hvor jerv og sau i stor grad er adskilt, så gjør en yngling av gaupe større skade på tamme beitedyr enn en yngling av jerv. Vi mener at dette er motsatt dersom en har jerv og/eller gaupe i områder med sau og rådyr. Vi mener det totale tapet av både tamrein og sau blir mindre både i region 8 og ellers, om region 8 får færre gaupeynglinger.

Vi vil peke på at rein er viktigste byttedyr for jerv i region 8, og at dersom jerveynglinger i større grad kan oppnås i områder der villrein eller annet hjortevilt/kadaver er en del av matkilden, vil dette redusere tapene av tamme beitedyr.

En flytting av gaupeynglinger fra region 8 til områder uten tamrein, men med rådyr, vil redusere tapene av tamme beitedyr i Norge. Dersom flere jerveynglinger kan oppnås i områder uten tamrein, men hvor villrein og/eller annet hjortevilt/kadaver er en viktig del av matkilden for jerv, mener vi tapene av tamme beitedyr i Norge kan reduseres ytterligere ved å flytte også jerveynglinger fra region 8.

Rovviltnemdens funksjon og myndighet

Vi mener skadefellingskvoter bør utgå. Fylkesmennene gjør en omfattende vurdering av bestandssituasjon for rovviltarten og skadepotensiale for beitedyr når de behandler søknader om skadefelling. De legger til grunn de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12. De gir ikke fellingstillatelse hvis det er risiko for bestandens overlevelse. Behovet for felling opp mot behovet for vern av rovviltet, har de best grunnlag for å vurdere når situasjonen oppstår, ikke tre, seks eller ni måneder før tapene oppstår. Vi mener derfor det er unødvendig dobbeltarbeid med en egen kvote for skadefelling.

Dagens praksis viser at skadefellingskvoten ikke er begrensende, og hvis kvoten er tatt ut, blir den utvidet ved behov. Den har derfor ingen praktisk betydning. Vi mener det er unødvendig å bruke ressurser hos sekretariat og nemd til å fastsette kvote for skadefelling, og også hos direktorat og departement, dersom kvotene påklages. Skadefellingstillatelser, eller avslag, kan uansett overprøves av klageinstans. Eventuelle omgjøringer vil være førende for fremtidige behandlinger.

Uttak på skadefelling bør fortsatt belastes kvote for lisens- og kvotejakt, og bør kunne gis etter at kvoten eventuelt er tatt ut under kvote/lisensjakt. Dette gjør at kvoten for kvote/lisensjakt kan settes slik at det er en buffer gjennom skadefelling, også etter at kvoten er tatt ut, å styre uttak til områder med pågående skader. Vi støtter forslaget om utvidet myndighetstidsrom til fylkesmennene når det gjelder skadefelling for ulv og gaupe.

I region 8 har vi i mange år vært høyt over bestandsmålet på jerv. Rovviltnemnda mister sin myndighet om vi er under bestandsmålet, vi rår heller ikke over effektive virkemidler for å komme ned på bestandsmålet når bestanden er høyere. Når vi er over bestandsmålene må rovviltnemnda ha et tettere samarbeid med Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak.

Det bør høres på muligheter til å gi nemndene større regionalt handlingsrom når det gjelder rammene for hvordan rovviltnemnda kan prioritere å bruke FKT-midlene. For eksempel bør nemndene selv kunne vurdere om det er god bruk av FKT-midler å gi kommuner som administrerer interkommunale skadefellingslag, administrasjonstilskudd. Nemndene bør selv kunne avgjøre hvilken sum fellingslag skal kunne søke om å få dekt, for direkte og dokumenterte kostnader, ved skadefellingsoppdrag.

Vi mener det er en dårlig løsning at leder og sekretariat skal ha mulighet til å fatte vedtak. Det blir en komplisert blanding av rollene. Leder må avklare med medlemmene i nemda hvis leder godkjenner vedtak alene på vegne av nemda. Det er viktig at vedtak fattes med medvirkning fra en beslutningsdyktig nemd, for at sakene skal være best mulig belyst og diskutert før det fattes vedtak. Vi mener spørsmålet om leder av nemnda og sekretariat sammen skal kunne fatte vedtak er uaktuelt, og ikke skal sendes på høring.

Vi mener det ikke er behov for et rådgivende organ ved siden av nemdene. Møtene i rovviltnemnda er åpne for alle som ønsker å delta. Mattilsynet og SNO møter fast, og næringsorganisasjoner er også ofte med. Dette fungerer som et utvidet sekretariat/rådgivende organ, og vi mener det ikke er behov for et formelt rådgivende organ ved siden av nemdene. Når forvaltningsplanene skal rulleres bør det imidlertid etableres et rådgivende organ/referansegruppe for å sikre bred medvirkning og god prosess med rulleringen.

Rovviltnemnda i region 8 har i stor grad brukt sin funksjon og myndighet til å redusere konfliktnivået i Troms. Det er satset mye på informasjon og opplæring i lover og forskrifter. Det gjør at beitebrukere og befolkningen forøvrig har mye mer kunnskap om rammene til forvaltningen. Leder i nemda støtter fylkesmennene i vanskelige avgjørelser. Når fylkesmennene og rovviltnemnda står samlet utad i saker blir konfliktnivået redusert.

Når det gjelder konfliktnivået med beitedyr er det fortsatt for høye tap av både sau og rein i region 8. For å redusere denne konflikten er det nødvendig med mer forvaltningsbasert forskning for å få mer kunnskap om tap, både tap til rovvilt og annet tap, og hvilke tiltak som kan gjennomføres for å reduserer tapene.

Forvaltning av kongeørn

Skadefellingsregime for kongeørn mener vi bør endres til å være det samme som for de andre rovviltartene. Dette innebærer at fylkesmennene kan vurdere forebyggende uttak før hekketid i områder med historisk høye dokumenterte tap. Uttaket vil ikke kunne være i et omfang som er bestandsregulerende, og det vil ikke kunne forsvares i det lange løp, om det viser seg å ikke være tapsreducerende. Som for de andre rovviltartene mener vi at skadefellingskvoter heller ikke er noen god løsning for kongeørn. Skadefelling bør vurderes i det enkelte tilfellet, uten på forhånd fastsatt kvote. Foreslåtte forsøksordninger på Fosen og i Troms bør søke å finne svar på hvor stort skadepotensial kongeørn har på rein og sau, finne predasjonstakten uten tapsforebyggende tiltak, samt med ulike tapsforebyggende tiltak. Forsøkene bør klargjøre i hvilken grad skadefelling på kongeørn er tapsforebyggende.

Skadefelling av kongeørn krever spesiell kompetanse. I region 8 satser vi på en modell der enkelte personer fra de interkommunale skadefellingslagene får spisskompetanse på de ulike rovviltartene, dette bruker vi FKT-midler til. Når det gjelder skadefelling på kongeørn vil det være viktig at det fellingspersonell som deltar i skadefellingsoppdrag har spisskompetanse på kongeørn. Vi ser gjerne at SNO-personell gis ressurser til, og en oppgave med, å skolere fellingspersonell i kommunale/interkommunale skadefellingslag. Helst ser vi at SNO gis ansvar for alle skadefellingsoppdrag på fredet rovvilt, og at SNO etablerer en personellstruktur for skadefellingsoppdrag, etter tilsvarende mønster som dagens rovviltkontakter.

Forsøksprosjekter

Avgrensning av aktuelle forsøksprosjekt i Troms kan være Lyngenthalvøya og kalvingsområdet til Hjertind reinbeitedistrikt. Dette er de to områdene i Troms med mest dokumenterte tap av rein til kongeørn i kalvingstiden over flere år. Det er også store tap av sau på beite i disse områdene, men lite dokumentasjon på årsaken til dette. Vi bør i tillegg ha med øydistrikter da de har meget store udokumenterte kalvetap. Åkerøya i Harstad kommune har historisk hatt høye dokumenterte tap av villsau til kongeørn, her har det imidlertid vært lite dokumentasjon de to siste årene.

Når det gjelder planlegging og gjennomføring av kongeørnprosjektet i Troms forutsetter vi at rovviltnemnda og Fylkesmannen blir med i dette arbeidet. Vi forutsetter at merknaden fra Stortinget blir retningsgivende i prosjektet i Troms.

Vi er klar over utfordringer de svenske samebyene har med tap i kalvingsområder i Troms. Vi har imidlertid ikke stor skadedokumentasjon fra kongeørn over flere år i disse områdene. Det vil derfor være vanskelig å evaluere effektene av et forsøksprosjekt. Vi viser også til at kalvingsområder til svenske samebyer i Troms i hovedsak ligger innenfor nasjonalparker med egne verneforskrifter. Vi mener likevel at et forsøksprosjekt skal designes så det gir kunnskap som kan bidra til å løse utfordringer til andre reinbeitedistrikt i Norge og til svenske samebyer der de har beiterett i Norge.

Fylkesmannen i Troms har tatt initiativ til en tiltakspakke for å redusere tap av sau på utmarksbeite, både tap til rovvilt og annet tap. Tiltakspakken gjennomføres med tilskudd fra FKT. To sauebesetninger på Lyngenhavøya, med historisk store tap, har sagt ja til å prøve ut denne tiltakspakken. Tiltakene er at lam som slippes på utmarksbeite ikke er for små, begrenset antall lam pr. søye, radiobjeller, tidlig nedsanking, ekstra tilsyn og uttak av rev i beiteområdet før beiteslipp med mer. NIBIO står for den praktiske gjennomføringen med veiledning, gjennomføring og evaluering. Rovviltnemnda har fordelt FKT-midler øremerket for dette arbeidet med tiltakspakker.

Resultatene hittil er svært optimistiske, begge besetningene har halvert tapene. Det er ikke dokumentert tap til kongeørn til tross for intensivt tilsyn og radiobjeller. Hvis vi med samme resultat gjennomfører denne tiltakspakken på de ti sauebesetningene i regionen som har størst tap, kan det kanskje halvere omsøkt rovvilttap av sau på utmark i Troms.

Vi mener resultatene fra «Lyngen prosjektet» i Troms er svært interessant og aktuell for hele landet og særlig med tanke på forestående satsing på forvaltning av kongeørn. Forskning/forvaltning bør også satse på forsøksprosjekter som gir mer kunnskap om andre årsakene til tap enn rovvilt. Det ser ut til at også rovvilttapet reduseres når en setter inn tiltak for å hindre andre tapsårsaker. Her bør Mattilsynet og næringsorganisasjonene inkluderes.

Forsøksprosjektet må ha som mål å få mer kunnskap om alt tap, både tap til kongeørn og annet tap. Dette er nødvendig for utvikling og styrking av utmarksbasert beitenæring innenfor rammen av rovviltforliket.

Forslag til brev:

Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål

Vi viser til brev av 25.11.2016 med ønske om innspill knyttet til forvaltning av kongeørn og evaluering av regional rovviltforvaltning. Her følger innspill fra rovviltnemnda i region 8.

Regiongrenser

Rovviltnemnda i region 8 mener det er hensiktsmessig å beholde dagens regiongrense. Region 8 er en stor region, men etter vår oppfatning, fungerer regional forvaltning av rovvilt i region 8 bra. Forvaltningen er forankret på alle nivåer. Det er etablert et godt samarbeid mellom rovviltnemnda, sekretariatet, fylkesmennene, og andre etater som Mattilsynet, SNO og

organisasjoner. Vi mener regiongrensene primært bør følge fylkesgrensene. Vi ser det som hensiktsmessig at forvaltningsregionene følger det naturlige myndighetsområdet for de som sitter i rovviltnemda og for sekretariatene. Endring av grensene bør avventes til regionreformen og strukturendringene hos fylkesmennene og eventuelt kommuner er avklart. Da bør det vurderes om biologisk eller bestandsmessige forhold taler for en justert avgrensning i forhold til fylkesgrensene.

Det er formalisert et samarbeid mellom region 7 og 8 om forvaltning på tvers av regiongrensene. Nemda i region 8 fastsetter kvote/anmoder om kvote for skadefelling og lisens/kvotejakt for gaupe og jerv som også gjelder deler av region 7 i nordre del av Nordland. Fylkesmannen i Troms administrerer kvote og lisensjakt i samarbeidsområdet, og behandler søknader om skadefellinger. Samarbeidet er formalisert i samarbeidsavtale mellom begge nemdene. Vi har god erfaring med dette samarbeidet. Gjeldende avtale varer til en av nemdene sier den opp.

Soneforvaltning

Forvaltningsområdene bør fastsettes regionalt. Dette sikrer at grensene blir forankret med lokal medvirkning, og er viktig for å få lokal aksept for forvaltningsgrensene.

Gaupa i nord bruker store områder og det er hvert år registret flere familiegrupper utenfor forvaltningsområdet for gaupe. Vi har ikke lyktes med differensiert forvaltning av gaupe i Troms. Ut i fra kunnskap om gaupas biologi og vår forvaltningserfaring, ser vi heller ingen muligheter for å lykkes med differensiert forvaltning av gaupe i fremtiden. Dette må også ses i sammenheng med at rein er det viktigste byttedyret for gaupe i nord, og at det er rein på beite hele året i nesten hele regionen. Vi mener derfor det vil være fornuftig å slutte med soneforvaltning for gaupe. Dette vil ivareta gaupas behov for leveområder på en bedre måte. Konsekvensene av dette vil være at fylkesmennene kan ha en lavere terskel for skadefelling på skadevoldende gaupe som gjør stor skade i beiteområder for rein i dagens A-områder. Dette vil redusere konfliktnivået med reindrift. Men vi gjør også oppmerksom på at konflikten i forhold til sauene i dagens B-områder kan øke. Ettersom gaupa i stor grad oppholder seg og også yngler i B-områder i dag, mener vi det er lite hensiktsmessig å fortsette med denne soneforvaltningen, siden den likevel ikke fungerer etter hensikten.

Etter en samlet vurdering mener vi det vil være lettere å sikre bestandsmål for gaupe med minst mulig konflikt med beitenæring, hvis vi slutter med differensiert forvaltning av gaupe i Troms. Vi viser også til innspill om å redusere bestandsmål for gaupe i Troms under avsnittet fordeling av regionale bestandsmål.

Fylkesmannens rolle

Fylkesmannen i Troms har lang erfaring som sekretariat for landets største rovviltregion. Sekretariatet har gode rutiner for samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark om organisering og saksfremstillinger til møter i nemda. Rovviltnemda har også et samarbeid med Mattilsynet, SNO og ulike organisasjoner. Dette gjør at rovviltnemda i region 8 fatter beslutninger på et svært godt og bredt faglig grunnlag. Vi synes dette fungerer bra.

Vårt innspill er at fylkesmannsembetenes sekretariatsfunksjon videreføres og at dette temaet ikke sendes på høring.

Retningslinjer for arbeid med regional rovviltnemnd

Vi ser ikke behov for retningslinjer for kontakt med interesseorganisasjoner. Vi har gjennom prosjektene Næring og rovvilt i Finnmark og Dyr i drift i Troms etablert referansegrupper som inviteres en gang i året for å møte nemda sammen med Fylkesmannen. Hensikten med møtene er at organisasjonene får mulighet til å stille spørsmål til rovviltforvaltningen og komme med innspill til satsingsområder for bruk av FKT. Vår erfaring er at det er relativ liten interesse for dette. På siste møte i referansegruppa for Dyr i drift var det en deltager. Vi viser også til at nemdsmøtene er åpne for alle som ønsker å delta, og annonseres med sakspapirer på fylkesmennes hjemmesider i god tid før hvert møte.

Organisasjoner/næring kan delta og få sine saker på sakslista etter avtale. Hvis det er behov for retningslinjer her, kan kanskje praksisen til rovviltnemda i region 8 være retningsgivende. Vår erfaring er at åpne møter i nemda, og årlig møte med referansegruppe, ivaretar behovet for kontakt med interesseorganisasjoner.

Eksisterende forskrift for FKT med kommentarer er gode nok retningslinjer for vårt arbeid med FKT. Vi satser på å utvikle tiltakspakker der ulike tiltak kombineres for å redusere alt tap på beite, både tap til rovvilt og annet tap. For sauedrifta innebærer dette blant annet: krav til alder og vekt på lam ved slipp på utmarksbeite, ingen søyer slippes på beite med mer enn to lam, ettårige søyer ikke med mer enn ett lam, og effektiv sanking om høsten.

For reindrifta er det tiltak som skal optimalisere fortjenesten gjennom selektivt slakteuttak og tapsforebyggende tiltak tilpasset den enkelte driftsenhet. Hvis det skal utarbeides nye retningslinjer for FKT-arbeid foreslår vi at det satses på å utvikle tiltakspakker som reduserer alt tap av beitedyr i utmark, og at det tilbys til næringen med finansiering over FKT. Vi ønsker at det åpnes for, i større grad å bruke FKT-midler til, å redusere tap på utmarksbeite, som skyldes andre årsaker enn rovvilt eller indirekte skyldes rovvilt. Dette vil være et viktig og nødvendig skritt for å utvikle/styrke en bærekraftig beitenæring i landet innenfor rammen av rovviltforliket.

Vi mener det er en god ide å ha en mal for forvaltningsplaner. Slike maler foreligger for andre forvaltningsplaner, for eksempel forvaltningsplaner for verneområder. Dette vil gjøre det enklere for rovviltnemdene og sekretariatene å se hvordan andre regioner har løst felles problemstillinger og høste erfaringer fra andre. Vi ser gjerne en nettbasert løsning der vi kan fylle inn aktuelle data fra vår region med en felles mal og standardtekster. Men det må være rom for regionale forskjeller. Vi mener departementet kan utarbeide slike retningslinjer uten offentlig høring.

Vi ser ikke behov for retningslinjer for ekstraordinære møter. Vi har stadig møter utenfor ordinær møteplan og det går greit. Når det gjelder retningslinjer for avtroppende leders dobbeltstemme, ser vi at det kan være et behov selv om vi til nå ikke har hatt utfordringer mht. dette i region 8. Skulle det oppstå en situasjon er det greit å ha retningslinjer å vise til.

Administrasjon og oppnevning av rovviltnemder

Rovviltnemdene er et viktig bindeledd mellom forvaltning og befolkning/samfunn. Vi mener derfor det er viktig at Fylkestingene velger medlemmer til rovviltnemdene. Det er to representanter oppnevnt av Sametinget i nemda for region 8, og det mener vi bør fortsette. Dette ivaretar at nemda fatter beslutninger på et faglig grunnlag som også ivaretar samiske interesser.

Fordeling av regionale bestandsmål

De fleste ynglingene av jerv i Troms er i dag innenfor A-området for jerv. I Finnmark er det ikke lyktes å holde jerven innen A-området, her er det omtrent like mye jerv i A- og B-områdene. Regionen har de siste årene vært over bestandsmålet på 10 ynglinger. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger siste tre år er 14,3 i region 8.

Jerv har en lavere predasjonstakt på rein enn gaupe. I forhold til sau har vi lyktes med differensiert forvaltning av jerv i Troms, men ikke i samme grad i Finnmark. I Troms er tap av sau til jerv redusert de siste år, og det er få sauebruk i A-området for jerv. I indre Troms er det en tett jervebestand, som hovedsakelig lever av tamrein.

Gauper i region 8 bruker større områder enn gauper lengre sør, og har i hovedsak tamrein som byttedyr. Rådyr er viktigste byttedyr for gauper i rådyrtette områder. Gaupe har en høyere predasjonstakt på rein enn jerv. Gaupa utgjør et større skadepotensiale for reindrift enn sauene. Vi mener at i region 8, hvor jerv og sau i stor grad er adskilt, så gjør en yngling av gaupe større skade på tamme beitedyr enn en yngling av jerv. Vi mener at dette er motsatt dersom en har jerv og/eller gaupe i områder med sau og rådyr. Vi mener det totale tapet av både tamrein og sau blir mindre både i region 8 og ellers, om region 8 får færre gaupeynglinger, mot flere jerveynglinger. Dette forutsatt at gaupeynglingene heller oppnås i områder uten tamrein, men med rådyr. Videre forutsatt at jerveynglingene tas fra områder der jerv forårsaker tap av sau.

Vi vil videre peke på at rein er viktigste byttedyr for jerv i region 8, og at dersom jerveynglinger i større grad kan oppnås i områder der villrein eller annet hjortevilt/kadaver er en del av matkilden, vil dette ytterligere redusere tapene av tamme beitedyr.

En flytting av gaupeynglinger region 8 Troms til områder uten tamrein, men med rådyr, vil redusere tapene av tamme beitedyr i Norge. Dersom flere jerveynglinger kan oppnås i områder uten tamrein, men hvor villrein og/eller annet hjortevilt/kadaver er en viktig del av matkilden for jerv, mener vi tapene av tamme beitedyr i Norge kan reduseres ytterligere ved å flytte også jerveynglinger fra region 8.

Rovviltnemdens funksjon og myndighet

Vi mener skadefellingskvoter bør utgå. Fylkesmennene gjør en omfattende vurdering av bestandssituasjon for rovviltarten og skadepotensiale for beitedyr når de behandler søknader om skadefelling. De legger til grunn de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12. De gir ikke fellingstillatelse hvis det er risiko for bestandens overlevelse. Behovet for felling opp mot behovet for vern av rovviltet, har de best grunnlag for å vurdere når situasjonen oppstår, ikke tre, seks eller ni måneder før tapene oppstår. Vi mener derfor det er unødvendig dobbeltarbeid med en egen kvote for skadefelling.

Dagens praksis viser at skadefellingskvoten ikke er begrensende, og hvis kvoten er tatt ut, blir den utvidet ved behov. Den har derfor ingen praktisk betydning. Vi mener det er unødvendig å bruke ressurser hos sekretariat og nemd til å fastsette kvote for skadefelling, og også hos direktorat og departement, dersom kvotene påklages. Skadefellingstillatelser, eller avslag, kan uansett overprøves av klageinstans. Eventuelle omgjøringer vil være førende for fremtidige behandlinger.

Uttak på skadefelling bør fortsatt belastes kvote for lisens- og kvotejakt, og bør kunne gis etter at kvoten eventuelt er tatt ut under kvote/lisensjakt. Dette gjør at kvoten for

kvote/lisensjakt kan settes slik at det er en buffer til gjennom skadefelling, også etter at kvoten er tatt ut, å styre uttak til områder med pågående skader. Vi støtter forslaget om utvidet myndighetstidsrom til fylkesmennene når det gjelder skadefelling for ulv og gaupe. Utover dette mener vi myndighetsfordelingen bør være som i dag.

Vi ønsker ikke større operativt ansvar. Nemdene består av politikere som uansett vil trenge en faglig begrunnelse og vurdering etter gjeldende lover og forskrifter og ikke minst en vurdering etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven. Vi mener det er best at fylkesmennenes fagavdelinger fortsatt har den operative rollen, og at dette temaet ikke sendes på høring.

Det bør høres på muligheter til å gi nemndene større regionalt handlingsrom når det gjelder rammene for hvordan rovviltnemnda kan prioritere å bruke FKT-midlene. For eksempel bør nemndene selv kunne vurdere om det er god bruk av FKT-midler å gi kommuner som administrerer interkommunale skadefellingslag, administrasjonstilskudd. Nemndene bør selv kunne avgjøre hvilken sum fellingslag skal kunne søke om å få dekt, for direkte og dokumenterte kostnader, ved skadefellingsoppdrag.

Vi mener det er en dårlig løsning at leder og sekretariat skal ha mulighet til å fatte vedtak. Det blir en komplisert blanding av rollene. Leder må avklare med medlemmene i nemda hvis leder godkjenner vedtak alene på vegne av nemda. Det er viktig at vedtak fattes med medvirkning fra en beslutningsdyktig nemd, for at sakene skal være best mulig belyst og diskutert før det fattes vedtak. Vi mener spørsmålet om leder av nemnda og sekretariat sammen skal kunne fatte vedtak er uaktuelt, og ikke skal sendes på høring.

Vi mener det ikke er behov for et rådgivende organ ved siden av nemdene. Møtene i rovviltnemnda er åpne for alle som ønsker å delta. Mattilsynet, SNO møter fast og næringsorganisasjoner er også ofte med. Dette fungerer som et utvidet sekretariat/rådgivende organ, og vi mener det ikke er behov for et formelt rådgivende organ ved siden av nemdene. Når forvaltningsplanene skal rulleres bør det imidlertid etableres et rådgivende organ/referansegruppe for å sikre bred medvirkning og god prosess med rulleringen.

Rovviltnemnda i region 8 har i stor grad brukt sin funksjon og myndighet til å redusere konfliktnivået i Troms. Det er satset mye på informasjon og opplæring i lover og forskrifter. Det gjør at beitebrukere og befolkningen forøvrig har mye mer kunnskap om rammene til forvaltningen. Leder i nemda støtter fylkesmennene i vanskelige avgjørelser. Når fylkesmennene og rovviltnemnda står samlet utad i saker blir konfliktnivået redusert.

Når det gjelder konfliktnivået med beitedyr er det fortsatt for høye tap av både sau og rein i Troms. For å redusere denne konflikten er det nødvendig med mer forvaltningsbasert forskning for å få mer kunnskap om tap, både tap til rovvilt og annet tap, og hvilke tiltak som kan gjennomføres for å reduserer tapene.

Forvaltning av kongeørn

Skadefellingsregime for kongeørn mener vi bør endres til å være det samme som for de andre rovviltartene. Dette innebærer at fylkesmennene kan vurdere forebyggende uttak før hekketid i områder med historisk høye dokumenterte tap. Uttaket vil ikke kunne være i et omfang som er bestandsregulerende, og det vil ikke kunne forsvares i det lange løp, om det viser seg å ikke være tapsreducerende. Som for de andre rovviltartene mener vi at skadefellingskvoter heller ikke er noen god løsning for kongeørn. Skadefelling bør vurderes i det enkelte tilfellet, uten

på forhånd fastsatt kvote. Foreslåtte forsøksordninger på Fosen og i Troms bør søke å finne svar på hvor stort skadepotensial kongeørn har på rein og sau, finne predasjonstakten uten tapsforebyggende tiltak, samt med ulike tapsforebyggende tiltak. Forsøkene bør klargjøre i hvilken grad skadefelling på kongeørn er tapsforebyggende.

Skadefelling av kongeørn krever spesiell kompetanse. I region 8 satser vi på en modell der enkelte personer fra de interkommunale skadefellingslagene får spisskompetanse på de ulike rovviltartene, dette bruker vi FKT-midler til. Når det gjelder skadefelling på kongeørn vil det være viktig at det fellingspersonell som deltar i skadefellingsoppdrag har spisskompetanse på kongeørn. Vi ser gjerne at SNO-personell gis ressurser til, og en oppgave med, å skolere fellingspersonell i kommunale/interkommunale skadefellingslag. Helst ser vi at SNO gis ansvar for alle skadefellingsoppdrag på fredet rovvilt, og at SNO etablerer en personellstruktur for skadefellingsoppdrag, etter tilsvarende mønster som dagens rovviltkontakter.

Forsøksprosjekter

Avgrensning av aktuelle forsøksprosjekt i Troms kan være Lyngenhavvøya og kalvingsområdet til Hjertind reinbeitedistrikt. Dette er de to områdene i Troms med mest dokumenterte tap av rein til kongeørn i kalvingstiden over flere år. Det er også store tap av sau på beite i disse områdene, men lite dokumentasjon på årsaken til dette. Vi bør i tillegg ha med øydistrikter da de har meget store udokumenterte kalvetap. Åkerøya i Harstad kommune har historisk hatt høye dokumenterte tap av villsau til kongeørn, her har det imidlertid vært lite dokumentasjon de to siste årene.

Vi er klar over utfordringer de svenske samebyene har med tap i kalvingsområder i Troms. Vi har imidlertid ikke stor skadedokumentasjon fra kongeørn over flere år i disse områdene. Det vil derfor være vanskelig å evaluere effektene av et forsøksprosjekt. Vi viser også til at kalvingsområder til svenske samebyer i Troms i hovedsak ligger innenfor nasjonalparker med egne verneforskrifter. Vi mener likevel at et forsøksprosjekt skal designes så det gir kunnskap som kan bidra til å løse utfordringer til andre reinbeitedistrikt i Norge og til svenske samebyer der de har beiterett i Norge.

Fylkesmannen i Troms har tatt initiativ til en tiltakspakke for å redusere tap av sau på utmarksbeite, både tap til rovvilt og annet tap. Tiltakspakken gjennomføres med tilskudd fra FKT. To sauebesetninger på Lyngenhavvøya, med historisk store tap, har sagt ja til å prøve ut denne tiltakspakken. Tiltakene er at lam som slippes på utmarksbeite ikke er for små, begrenset antall lam pr. søye, radiobjeller, tidlig nedsanking, ekstra tilsyn og uttak av rev i beiteområdet før beiteslipp med mer. NIBIO står for den praktiske gjennomføringen med veiledning, gjennomføring og evaluering. Rovviltnemda støtter dette og har fordelt FKT-midler øremerket for dette arbeidet med tiltakspakker.

Resultatene er svært optimistiske, begge besetningene har halvert tapene. Det er ikke dokumentert tap til kongeørn til tross for intensivt tilsyn og radiobjeller. Hvis vi med samme resultat gjennomfører denne tiltakspakken på de ti sauebesetningene i regionen som har størst tap, kan det kanskje halvere omsøkt rovvilttap av sau på utmark i Troms.

Vi mener resultatene fra «Lyngen prosjektet» i Troms er svært interessant og aktuell for hele landet og særlig med tanke på forestående satsing på forvaltning av kongeørn.

Forskning/forvaltning bør også satse på forsøksprosjekter som gir mer kunnskap om andre årsakene til tap enn rovvilt. Det ser ut til at også rovvilttapet reduseres når en setter inn tiltak for å hindre andre tapsårsaker. Her bør Mattilsynet og næringsorganisasjonene inkluderes.

Forsøksprosjektet må ha som mål å få mer kunnskap om alt tap, både tap til kongeørn og annet tap. Dette er nødvendig for utvikling og styrking av utmarksbasert beitenæring innenfor rammen av rovviltforliket.

Rullering av forvaltningsplan for rovvilt i region 8

Rovviltnemnda i region 8 ser at det er mange spørsmål Klima- og miljødepartementet her legger på bordet. Vi ser det derfor som hensiktsmessig å avvente rullering av egen forvaltningsplan, inntil premissene for rovviltforvaltning er mer avklart. Dette gjelder regioninndelingen i forvaltningsregioner, soneforvaltningen når det gjelder gaupe, hvor mange ynglinger skal oppnås av de ulike artene i hvilke regioner, skadefellingsregimet for kongeørn, hva kan FKT-midler brukes til, evt. mal for rullering av forvaltningsplan, evt. nye retningslinjer og føringer for rovviltforvaltningen og myndighetsforhold.

11/17 Evaluering av rovviltnemndas oppfølging av sin forvaltningsplan og plan for rullering av denne

Vedtak

Enstemmig vedtatt som innstilt.

Innstilling til vedtak

For evaluering av rovviltnemndas oppfølging av sin forvaltningsplan vises til saksfremstilling i sak 5/17 på møtet den 27.1.2017. Rullering av forvaltningsplan for rovvilt i region 8 utsettes til premissene for regional rovviltforvaltning er mer avklart, jf. sak 10/2017.

Rullering av forvaltningsplan for rovvilt i region 8

Rovviltnemnda i region 8 ser at det er mange spørsmål Klima- og miljødepartementet her legger på bordet. Vi ser det derfor som hensiktsmessig å avvente rullering av egen forvaltningsplan, inntil premissene for rovviltforvaltning er mer avklart. Dette gjelder regioninndelingen i forvaltningsregioner, soneforvaltningen når det gjelder gaupe, hvor mange ynglinger skal oppnås av de ulike artene i hvilke regioner, skadefellingsregimet for kongeørn, hva kan FKT-midler brukes til, evt. mal for rullering av forvaltningsplan, evt. nye retningslinjer og føringer for rovviltforvaltningen og myndighetsforhold.